

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.592/2014/4.szám

A Kúria a dr. Ványi Ambrus ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Kormányhivatal Nyugdíjfolyósító Igazgatóság alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által 2014. július 04. napján kelt 2.M.394/2014/6. sorszámú jogerős ítélet ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.394/2014/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes a felperes által előterjesztett korhatár előtti ellátás megállapítására irányuló igénybejelentését - a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szól 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 7. § (1) bekezdése alkalmazásával - elutasította.

A felperes fellebbezésében a tényállás pontatlanságát kifogásolva arra hivatkozott, hogy az A. Bt.-nél (Bt.) a tagsági és munkaviszonya, valamint képviselői tisztsége 2012. december 30-i hatállyal megszűnt.

A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Megállapította, hogy a felperes 1992. december 29-től 2012. december 30-ig a Bt. egyedüli beltagja és üzletvezetője, 1992. december 29-től 2007. május 31-ig a társaság személyesen közreműködő beltagja volt, 1998. január 1-től tagsága 2012. december 30-i megszűnéséig, mint kiegészítő tevékenységűnek nem

minősülő társas vállalkozó volt biztosított. A Bt. 2007. június 1-től tévesen „bíráltta el” a felperes jogviszonyát, mivel nem társas vállalkozóként jelentette biztosítottnak. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) és a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) szerint az egy beltaggal rendelkező társaság természetes személy egyedüli beltagja saját magával nem köthet munkaszerződést, munkaviszony „munkaügyi és jogi szempontból” sem jöhet létre. A Gt. 2007. szeptember 1-től hatályos rendelkezései szerint az üzletvezetői tevékenység – a társasági szerződés rendelkezései alapján – ellátható munkaviszony keretében, a társaságnál felmerülő egyéb feladatok azonban nem, mert a munkáltató és a munkavállaló személye nem lehet azonos. A társadalombiztosítási nyilvántartás 2007-2010. évi adatai, a NYENYI-lapok szerint a felperes kiegészítő tevékenységűnek nem minősülő társasvállalkozó, a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontjában írt, 2011. december 27-én kelt egyoldalú jognyilatkozat érvénytelen, mert ezen időpontban a felperes a Bt. egyedül beltagja volt, így saját magával nem köthetett megállapodást sem.

A felperes a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálati iránti keresetében a Gt. 8. § (1) bekezdése, 22. § (2)-(3) bekezdése, 91. § (2) bekezdése és az Mt. 76. § (1) bekezdése megsértését állította, mert a közte és a Bt. között 2007. június 1. és 2002. december 30. között fennálló, villanszerelő-anyagbeszerző munkakörben való alkalmazottkénti foglalkoztatására létrejött munkaviszonyt a társasági szerződés és módosításai, a taggyűlési határozatok és a munkaszerződés bizonyították, így a 2011. december 27-én kelt, a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó egyoldalú jognyilatkozat alapján az ellátás Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja szerinti feltétele teljesült.

A munkaügyi bíróság – elfogadva a felperes érvelését – a társadalombiztosítási határozatokat hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra és az ellátás megállapítására „utasította”. A bíróság megállapította, hogy felperes az üzletvezetői és képviselői tisztségeket nem munkaviszony keretében látta el, a felperes a Bt. beltagjaként a Bt. „munkaszerződés szerinti alkalmazottja” volt, „a Bt.-vel munkaviszonyban álló tagként biztosított volt”. A munkaviszony 2012. december 30-ával való megszüntetésére vonatkozó egyoldalú jognyilatkozatot a felperes, mint munkavállaló tette, a Bt., mint elkülönült jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság felé, ezért nem helytálló az alperes azon álláspontja, hogy a felperes a megállapodást saját magával kötötte. A bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 29. § (3) bekezdésére és a Gt. 28. § (1) bekezdésére utalva – megállapította, hogy a jognyilatkozat megtételekor a felperes volt a Bt. egyedüli beltagja, ezért a hozzájárulást neki kellett aláírni, ez azonban nem jelenti azt, hogy a Bt. azonos lenne a tagjával.

Az ítéleti érvelés szerint a Gt. 22. § (3) bekezdéséből nem következik, hogy kizárólag üzletvezetői feladatok láthatók el munkaviszony keretében. A munkaviszonyt nem a társadalombiztosítási nyilvántartásba való bejelentés keletkezteti, ezért nem helytálló az alperes azon hivatkozása sem, hogy a felperes a perbeli időszakra vonatkozóan saját maga jelentette be és „szerepeltette” magát társasvállalkozás tagjaként a társadalombiztosítási nyilvántartásba. A munkaviszony „meglétének” szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a vitatott időszakra a Bt., mint foglalkoztató kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő társas vállalkozóként teljesítette a beltagjára vonatkozó járulékvallásait, ennek adójogi szempontból van jelentősége. Mindezekből pedig az következik, hogy a felperes esetében a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontjában foglalt feltétel fennáll.

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte. Az alperes idézte a Knymt. 7. § (1) bekezdését és a 7. § törvényjavaslatához fűzött indokolást, amelyekből – álláspontja szerint – következik, hogy a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja a társas vállalkozókra nem terjed ki, mert a társas vállalkozói jogviszonyt sem egyoldalú jognyilatkozattal, sem megállapodással nem lehet megszüntetni a Gt. 2011-2012. években hatályos – alperes által konkrétan meg nem jelölt – rendelkezései szerint.

Az alperes szerint a Gt. 22. § (2)-(3) bekezdései kizárólag az üzletvezetői tevékenységre vonatkozóan teszik lehetővé, hogy amennyiben a társasági szerződés eltérően rendelkezik a vezetői tisztséget munkaviszonyban lássa el az egyszemélyes gazdasági társaság tagja, a vezetői tisztséget – ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik – nem láthatja el munkaviszonyban az egyszemélyes gazdasági társaság tagja, illetve a közkereseti társaság és a betéti társaság üzletvezetésre egyedül jogosult beltagja [Gt. 22.§ (3) bekezdés]. Az alperes hivatkozott arra, hogy a Bt. társasági szerződése szerint a felperes a képviselői és az üzletvezetői tisztségeket a továbbiakban kifejezetten nem munkaviszony keretében látja el, az üzletvezetésen kívüli egyéb feladatokat azonban a társaság egyedüli tagja munkaviszonyban nem láthatja el, mert a Gt. nem tartalmaz olyan speciális rendelkezést, mint a vezető tisztségviselők tekintetében. Az alperes utalt a Ptk. 221. § (3) bekezdésére is, amelynek alapján a társaság nem köthet érvényes munkaszerződést az egyedüli beltaggal. Mindezek alapján a 2011. december 27-ére dátumozott egyoldalú jognyilatkozat sem lehet érvényes, mert a felperes egyedüli beltagként saját személyére nem köthetett megállapodást, ennek alapján pedig a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja szerinti feltétel sem teljesült.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségekben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint a perben kizárólag azt a kérdést lehetett vizsgálni, hogy a felperes, mint magánszemély alkalmazott, a munkaviszonya - perben igazolt - tényére és megszűnési körülményeire tekintettel jogosult-e a korhatár előtti ellátásra. Hivatkozott arra, hogy a munkaszerződés létrejötte és módosulásai a Bt. egyedi taggyűlési határozatai szerint történtek, a taggyűlési határozatok jogszabályellenességét pedig eddig egyetlen hatóság sem állapította meg. A felperes munkaviszonyát a Bt. módosított társasági szerződése is tartalmazta, a társasági szerződés módosításokat a Cégbírósághoz is előterjesztették, azok törvénysértő voltát hatóság, bíróság mindeddig nem állapította meg. Ennél fogva a munkaviszonyra vonatkozó társasági szerződési rendelkezések hatályosak, munkajogi szempontból is irányadóak, érvényesek és hatályosak a vitatott időszak megítélése során. A munkaszerződések létrejöttére az Mt. és a Gt. szabályai irányadók, amely szabályok betartásra kerültek, ebből következően a munkaviszony „hatályosan” létrejött és - figyelemmel arra, hogy annak érvénytelenségének megállapítására nem került sor - fennállt 2012. december 30-ig. A felperes a munkaviszony 2012. december 30-án történt megszűnésével kapcsolatos iratokat megkapta, igénybejelentését ezen, valamint a jogszabály által megkívánt valamennyi irat, így pl. a közös megegyezésre vonatkozó okirat becsatolásával terjesztette elő. E perdöntő körülményeket a munkaügyi bíróság helyesen vette figyelembe. A felperes végül utalt arra is, hogy az alperes a Bt. ellenőrzését a közelmúltban megkezdte, a jelen perhez egyébként nem tartozó megállapításait azonban a címére nem küldte meg, a perben az alperes az ellenőrzés anyagát vagy annak jogerős lezárását tartalmazó határozatot nem csatolt, így az nem tényállási elem.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

A Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja a korhatár előtti ellátásra való jogosultság feltételeként a következőket írja elő: „aki esetében a biztosítással járó jogviszonyának megszüntetéséhez szükséges egyoldalú jognyilatkozatot 2012. január 1-jét megelőzően a másik féllel írásban közölték vagy a jogviszonyt megszüntető megállapodást 2012. január 1-jét megelőzően írásban megkötötték, feltéve, hogy a biztosítással járó jogviszony megszűnését követő nap 2012. évben van, és a jogosult a biztosítással járó jogviszony megszűnését követő napon a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerint az 1. § c) pont ca), cb), cd), ce) vagy cf) alpontja szerinti korhatár előtti nyugellátásra jogosult lett volna”.

A Kúria a fenti rendelkezést már több határozatában (pl. Mfv.III.10.036/2014/5., Mfv.III.10.280/2014/4., Mfv.III.10.741/2013/6.) értelmezte. Határozataiban rögzítette, hogy a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja szerinti biztosítással járó jogviszony fogalmát a Knymt. 1. § a) pont aa)-ac) alpontjai definiálják, az aa) alpont szerint biztosítással járó jogviszony: a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 5. § (1) bekezdés a), b) és e)-g) pontok szerinti biztosítással járó jogviszony. A Tbj. 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján biztosítással járó jogviszonynak minősül a munkaviszony és az azzal egy tekintet alá eső, taxatív felsorolt munkavégzésre irányuló (közalkalmazotti, közszolgálati, stb.) jogviszony, a b) pont alapján a szövetkezet tevékenységében munkaviszony, vállalkozási vagy megbízási jogviszony keretében személyesen közreműködő szövetkezeti tag tagsági jogviszonya, az e) pont alapján a kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő egyéni vállalkozó jogviszonya, az f) pont alapján a kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő társas vállalkozó jogviszonya, és a g) pont alapján - további feltételek fennállása esetén - a díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban (bedolgozói, stb.) személyesen munkát végző személyek jogviszonya. A Kúria a fenti szabályozás alapján rámutatott arra, hogy a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja azon személyekre alkalmazható, akiknek a biztosítással járó, (tehát biztosítást keletkeztető) mögöttes jogviszonya - a jogviszonyokat szabályozó külön jogszabályok rendelkezései alapján - a másik féllel írásban közölt egyoldalú jognyilatkozattal, vagy megállapodással megszüntethető, vagyis arra a jogviszonyukra irányadó jogszabályok lehetőséget adnak.

A Kúria korábbi határozataiban kimondta azt is, hogy téves az a jogértelmezés, amely szerint az egyéni és a társas vállalkozók a korhatár előtti ellátásokra nem szerezhettek jogosultságot. A Mfv.III.10.280/2014/4. számú határozatában pedig rögzítette, hogy a Knymt. 7. §-ának javaslatához fűzött indokolással sem támasztható alá, hogy a korábbi, korhatár előtti nyugellátások szabályozását a törvényhozó a jogosultak jelentős körének korlátozásával, úgy kívánta átalakítani, hogy az új ellátásokhoz kizárólag az alkalmazotti (azaz a munkaviszonyban, vagy azzal egy tekintet alá eső munkavégzésre irányuló jogviszonyokban) állók juthassanak hozzá.

A Kúria határozataiból kitűnően a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontjában írt feltétel teljesülése szempontjából a biztosítással járó jogviszony megszüntetésének körülményeit, vagyis azt kell vizsgálni, hogy az igénylő társadalombiztosítási jogviszonya alapjául szolgáló, azaz a biztosítást (a kötelező

társadalombiztosításban való részvételt) keletkeztető jogviszonya az előírt módon került-e megszüntetésre. Vita esetén nem mellőzhető annak a jogosultság szempontjából jelentős ténynek a tisztázása sem, milyen - biztosítást keletkeztető - jogviszonyban állt az igénylő a Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja szerinti egyoldalú jognyilatkozat megtételekor, vagy megállapodás megkötésekor.

A peradatok szerint a felperes biztosítási jogviszonya nem a Tbj. 5. § (1) bekezdés a) pontja, hanem - ahogyan azt a másodfokú társadalombiztosítási határozat is rögzíti - annak f) pontja alapján állt fenn.

A másodfokú társadalombiztosítási határozat megállapításai az alperes 2013. július 18-án kelt ellenőrzési jegyzőkönyvében foglaltakon (3. sz. beadvány F/5. sz. irat) alapultak, azok alátámasztására az alperes csatolta a NAV Társas Vállalkozások Ellenőrzési Főosztálya 2014. május 30-án kelt adatszolgáltatását (4/A/1. sz. irat) is.

Az előbbi okirat szerint a felperes a társaság 1992. december 29-i megalakulásától a Bt. egyedüli beltagja, üzletvezetője volt, tagsága 2012. december 30-ig állt fenn, amely időszakban előbb, a társaság személyesen működő beltagjaként, a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény 10. § (2) bekezdés c) pontja alapján, majd 1998. január 1-től a tagsága megszűnéséig a Tbj. 5. § f) pontja alapján volt biztosított. Az üzletvezetői teendőket felperes - a társasági szerződésből kitűnően - továbbra is tagi jogviszony keretében látta el, a 2007. június 1-jei hatállyal megkötött, villanyszerelő, anyagbeszerző munkakör ellátására szóló munkaszerződés alapján azonban a Bt. tévesen tekintette a Tbj. 5. § (1) bekezdés a) pontja szerinti biztosítottnak, az egyedüli beltag-üzletvezető ugyanis - a 2007. szeptember 1-től módosult Gt. értelmében - kizárólag az üzletvezetői tevékenységre létesíthet munkaviszonyt, azon kívüli feladatokra nem, mert saját maga nem lehet a munkáltatói jogkör gyakorlója.

A NAV szintén kifejezetten a felperes biztosítási jogviszonyának megállapítása és a kapcsolódó járulékkötelezettségek ellenőrzése tárgyában folytatott vizsgálatot a Bt.-nél a 2008-2012. évekre, amely revízió eredményeként - a Tbj. 4. § d) pontja és 5. § (1) bekezdés f) pontja alapján - megerősítette a társadalombiztosítási szerv ellenőrzésének eredményét. Az okirat rögzíti, hogy a felperes az 1998. január 1. és 2012. december 30. közötti időszakban a Tbj. (1) bekezdés f) pontja alapján volt biztosított, a Bt. ezen időszakban kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő társas vállalkozóként teljesítette a beltagjára vonatkozó járulékevallásokat, erre tekintettel járulékevallási eltérést a NAV 2012. november hónapig nem állapított meg. Ezen túl, a 2012. december hónapra vonatkozóan a NAV azt rögzítette, hogy a

helytelenül munkaviszonyon alapulóan benyújtott bevallást a Bt. a felperes esetében önrevízióval, a főfoglalkozású társas vállalkozókra irányadó jogszabályok alapján a megfelelő összegre helyesbítette.

Azt, hogy a vitatott időszakban a Bt. adatszolgáltatása alapján a társadalombiztosítási nyilvántartásban kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő társas vállalkozóként szerepelt, a felperes sem tette vitássá (4. sz. jkv. 2. old., 6. bek., 4. old. 2. bek.). Az ellátásra való jogosultságát a 2008. június 25-én kelt, villanyszerelő, anyagbeszerző munkakör ellátására megkötött határozatlan idejű munkaszerződéssel, egy 2007. május 23-án kelt, módosított egységes szerkezetbe foglalt társasági szerződéssel, egy 2011. december 27-én kelt, a munkaviszony 2012. december 30-i megszűnésére vonatkozó, „kérelem” és „hozzájárulás” című megállapodással, egy azonos napon kelt „megállapodás és szándéknyilatkozat okirata” címmel ellátott okirattal, egy 2012. december 30-án kelt, a képviselői és üzletvezetői tisztségéről való lemondást és az „alkalmazotti” munkaviszonya azonos nappal való, közös megegyezéssel történő megszüntetéshez való hozzájárulást tartalmazó taggyűlési jegyzőkönyvvel, egy a munkáltatótól származó jövedelmek levonásáról szóló 2012. évi adatlap első oldalával, egy 2012. december 31-én kelt változásbejelentő lappal és egy azonos napon kelt jövedelemigazolással kívánta alátámasztani.

A 2007. május 23-án kelt társasági szerződés szerint a társaság üzletvezetésére és képviselésére a felperes, mint beltág önállóan volt jogosult, üzletvezetőként az alkalmazottak feletti munkáltatói jogkör gyakorlására szintén ő volt jogosult. A 15. pont szerint a beltág, azaz a felperes tisztségeit kifejezetten nem munkaviszony, nem vállalkozási jogviszony és nem polgári jogi szerződés alapján történő munkavégzés keretében, díjazás nélkül látja el, beltágként a társaság főállású, munkaszerződés szerinti alkalmazottja; az üzletvezetésre, képviselésre a kültag a társasági szerződés alapján nem jogosult, a beltág a társaság tevékenységében személyesen nem működik közre, a kültag közreműködésre nem kötelezett.

A munkaszerződést, a 2011. december 27-én kelt megállapodást és az azonos napon kelt „megállapodás és szándéknyilatkozat” című okiratot munkavállalóként és a Bt. képviselőjeként is azonosan a felperes írta alá, az utóbbi okiratot a kültag „egyetértőleg, mint a taggyűlésen történtekkel s előzetesen egyeztetettekkel megegyezően” is aláírta; a 2012. december 30-án kelt okiratok közül a jövedelemigazolást a felperes, a NAV-hoz benyújtott változásbejelentőt az adózó képviselőjeként R. P.-né írta alá.

A munkaügyi bíróság helytelenül helyezkedett arra az álláspontra, hogy az ismertetett tartalmú, a társadalombiztosítási nyilvántartás adataival is ellentétes okiratok a Knymt. 7. § (1) bekezdés f)

pontjában foglalt feltétel fennállását alátámasztották. A perbeli időszakban a Bt.-nek kizárólag a felperes volt a beltagja, a társaság üzletvezetésére és képviselésére ő volt jogosult. A Bt. ügyvezetését - a Gt. 21. § (2) bekezdése alapján - az üzletvezetésre jogosult tag, vagyis a felperes mint vezető tisztségviselő látta el, és - a társasági szerződés eltérő rendelkezése hiányában - vezető tisztségviselőként a Bt. munkavállalóival szemben is ő volt jogosult a munkáltatói jogok gyakorlására [Gt. 28. § (1) bekezdés]. A munkavállaló és a munkáltatói jogkör gyakorlójának személye ekként a munkaszerződés és a munkaviszony megszüntetésére irányuló megállapodás megkötésekor sem vált el. Mivel a munkáltatói jogkör gyakorló és a munkavállaló személyének azonossága - az Mt. 74. §-a értelmezésén alapuló bírói gyakorlat szerint - a munkaviszony létrejöttét kizárta, nem lehetett arra a társadalombiztosítás nyilvántartás adataival ellentétes következtetésre jutni, hogy a felperes biztosítással járó jogviszonya a Tbj. 5. § (1) bekezdés a) pontja szerinti munkaviszony volt.

A munkaügyi bíróság a fentiekől eltérő, helytelen jogértelmezés eredményeként állapította meg, hogy a felperes társadalombiztosítási jogviszonyának csupán „adóügyi” szempontból volt jelentősége és téves az a következtetése is, hogy az ellátásra való jogosultság Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontjában írt feltételének teljesülése a munkaviszonyra vonatkozó okiratok alapján megállapítható. A Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontja a biztosítással járó, azaz a biztosítást keletkeztető jogviszonynak az előírt módokon való megszüntetését követeli meg, a felperes biztosítását azonban - a fent ismertetettek szerint - nem munkaviszony keletkeztette és alapozta meg, ezért a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó megállapodás nem volt alkalmas az f) pont szerinti feltétel teljesülésének megállapítására.

A Knymt. 7. § (1) bekezdés f) pontjában írt feltétel teljesülésének hiányában az igénybejelentés elutasítása nem volt jogszabálysértő, ezért a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával, a felülvizsgálati kérelemben előadott további kifogások vizsgálatának mellőzésével - hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.

Az alperes az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeit nem kérte, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyban mellőzte a határozat hozatalt.

A Kúria az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Knymt. alapján alkalmazandó Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2015. március 30.

*Dr. Zanathy János sk. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin sk.
előadó bíró, Dr. Farkas Katalin sk.bíró*

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő